

JØRN LIER HORST

HOPEA- KAIVOKSEN ARVOITUS

Suomentanut Päivi Kivelä

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Tämä kirja on saanut käännöstukea Nordisk Ministerrådista.

Norjankielinen alkuteos *CLUE – Esmeraldagåten*

First published in Norway by Kagge Forlag AS 2014

Copyright © Jørn Lier Horst & Kagge Forlag AS 2014

Published by agreement with Salomonsson Agency

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

Suomentanut Päivi Kivelä

ISBN 978-951-1-41426-1

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2022

4041 0037
Painotuote

Cecilia Gaathe asuu Täysihoitola Helmessä. Hänen isänsä Alan W. Gaathe on täysihoitolan omistaja ja johtaja. Cecilian äiti Iselin Gaathe hukkuu mystisesti Venepoukamassa edellisenä kesänä.

Leo Bast on juuri muuttanut Venepoukamaan. Hän asuu täysihoitolan yksityisellä puolella äitinsä Rebekan kanssa, joka on palkattu hotellin johtajaksi. Leon vanhemmat ovat eronneet. Hänen isänsä on toimittaja ja asuu Dubaissa.

Une Flaker asuu vanhempiansa ja kahden veljensä kanssa vanhassa kalastajan talossa Venepoukaman itäpuolella. Unen isä Widar Flaker on kalastaja ja äiti on opettaja kaupungissa.

Egon on Unen koira. Sen nimi on Egon, koska se on egoistinen ja itsepäinen ja toimii lähes aina oman päänsä mukaan. Polvenkorkuisella sekarotuisella Egonilla on kihara ruskea turkki, pitkä häntä ja kostea kuono. Egonin väitetään polveutuvan poliisikoirasta.

Täysihoitola Helmi

Täysihoitola Helmen rakennutti Cecilian isoisan isoisä yli sata vuotta sitten. Silloin vieraat tulivat höyrylaivalla syvänmerenlaituriin tai junalla kaupunkiin, mistä jatkoivat hevosvaunuilla rannikolle. Sodan aikana saksalaiset valtasivat täysihoitolan upseerien asunnoksi. Sen jälkeen omistajia oli useita, kunnes Cecilian äiti ja isä ostivat talon, kunnostivat sen ja alkoivat vuokrata huoneita vieraille. Cecilia ja hänen isänsä asuvat täysihoitolan yläkerrassa yksityisellä puolella, samoin kuin Leo ja hänen äitinsä. Cecilian tornihuone kohoaa korkealle täysihoitolan yläpuolelle.

Sisältö

1. Kaivos	9
2. Sukeltajat.....	14
3. Ennen pakkasia.....	20
4. Salaperäinen sisältö.....	26
5. Purukumi.....	31
6. Gutenberg	36
7. Vanha rouva	42
8. Jätteitä.....	46
9. Hylky	53
10. Mykkä puhelin.....	58
11. Häkissä.....	64
12. Kalliorinne	69
13. Totuuden hetki.....	74
14. Univaikeuksia	79
15. Pyöräretki.....	85
16. Varasto.....	91
17. Nihilappu	95
18. Suuri pamaus.....	100
19. Kolari	107
20. Karkulainen.....	113
21. Järkeä ja tunteita	117
PLATON.....	124

”JÄRKI HALLITKOON.”

PLATON, 427–347 EAA

1. luku

Kaivos

Oli Leon ehdotus, että he kuluttaisivat sunnuntaipäivän tutkimalla Gibsonin kaivosta. Une oli käynyt siellä aiemminkin ja ollut sitä mieltä, että sinne oli turha mennä. Jo kymmenen metrin päässä oviaukosta tunneli haarautui kolmeksi ja kaikki aukot oli naulattu umpeen, pitemmälle ei päässyt.

Hän oli oikeassa. Paitsi että vasemmanpuoleisen kaivoskäytävän suulta lankkuja oli kiskottu irti. Tunneli oli pilkkopimeä.

”Esmeralda”, Leo luki ääneen. ”Se on kaivoksista syvin.”

Hän käänteli taskulamppuaan ja valaisi kaivoskäytävien suuaukkoja vuoron perään. Jokaisen yläpuolella oli lauta, johon oli kirjoitettu kaivoksen nimi suurin, kömpelöin kirjaimin. Tarina kertoi, että kolme Gibsonin veljestä oli nimennyt kaivokset vaimojensa mukaan. Esmeralda oli vaimoista nuorin, mutta hänen mukaansa

nimetystä kaivoskäytävästä oli löydetty eniten hopeaa. Melkein sata tonnia, ennen kuin kaivos ehtyi joskus 1950-luvulla.

”Tuota ei ollut aukaistu kun kävin täällä viimeksi”, Une sanoi. Hän oli asunut koko ikänsä Venepoukamas-
sa ja tunsipaikat paremmin kuin toiset.

”Milloin se oli?” Cecilia kysyi. Hän oli tullut Venepoukamaan kuusi vuotta sitten, kun hänen isänsä oli ostanut sieltä vanhan täysihoidolan.

”On siitä jo muutama vuosi”, Une tunnusti. ”Kävimme täällä kouluretkellä.”

Leo siirtyi lähemmäksi ja valaisi suuaukkoa. Hän oli muuttanut Venepoukamaan edellisenä kesänä, kun hänen äitinsä oli tullut töihin täysihoidolaan.

”Käydäänkö vilkaisemassa?” hän kysyi.

Egon painoi kuononsa maahan ja nuuhki oviaukkoa.

”Egon ainakin haluaa mennä”, Une sanoi. Egon oli hänen koiransa, sekarotuinen, pieni ja utelias. Ruskeaturkki oli kiharainen ja häntä sojotti yleensä pystyssä.

Leo oli pakannut varusteita mukaan. Hän otti repun selästä ja ojensi toisille taskulamput. Cecilia sytytti oman lamppunsa.

”Eihän meidän tarvitse mennä kauas”, hän sanoi.

Egon meni ensimmäisenä kaivoskäytävään. Leo seurasi perässä Une kannoillaan. Cecilia katsoi taakseen ja meni sisään viimeisenä.

Lamppujen valo häilähteli seinistä ja askeleet kaikui-
vat ontosti. Lattia oli epätasainen ja pikkukivien peitossa.

”Huhuu!” Leo huusi kokeillakseen kaikua. Se eteni
hetken pimeässä kaivoskäytävässä ja vaimeni sitten.

”Toivottavasti katto ei romahda”, Une sanoi ja vilkai-
si huolestuneena ylöspäin. Kattoa oli paikoin tuettu pak-
suilla parruilla, mutta enimmäkseen se oli vain kiveä.

”Täällä on ihmeen raikas ilma”, Cecilia sanoi. Hän
muisti miten tunkkaista ilma oli ollut bunkkereissa ja
luolissa, joita he olivat tutkineet Venepoukamassa.

”Ilmanvaihto on tärkeimpiä asioita kaivoksen suun-
nittelussa”, Leo selitti. Hän oli lukenut viime päivinä kai-
voksista. ”Ilmanvaihtokanavien lisäksi tehdään myös
vedenpoistokanavia, jotta kaivos ei ala tulvia.”

He jatkoivat matkaa. Seinustoille oli pinottu erikokoisia
tyhjiä puulaatikoita. Käytävässä lojui myös kaivosmiesten
jättämiä poria, väkipyöriä, köysiä ja hakkuja.

Viidenkymmenen metrin päässä käytävä haarautui.
Oikeanpuoleisen haaran eteen oli kasattu metrin korkui-
nen kivimuuri. Sen päällä oli kallelleen painunut puuristi.

”Onko täällä kuollut joku?” Cecilia kysyi.

”Kolme miestä”, Leo sanoi.

Une nyökkäsi.

”Toisen päivän onnettomuus”, hän sanoi.

”Toisen päivän onnettomuus?” Cecilia toisti. ”Mikä se
on?”

”Olen lukenut siitä”, Leo sanoi. ”Kaivoskäytävä romahti, kun työt aloitettiin uudenvuodenpäivän 1936 jälkeen. Kolme miestä jäi loukkuun.”

”He eivät kuolleet heti”, Une jatkoi. ”He olivat käytävän perällä pilkkopimeässä, ilman ruokaa ja juomaa. Toiset työläiset yrittivät kolme viikkoa kaivaa heitä esiin, mutta aina kun he pääsivät metrin eteenpäin, käytävä romahti puoli metriä lisää. Lopulta heidän oli pakko antaa periksi. Kaikki toivo oli mennyttä.”

Cecilia käänsi lamppunsa kivimuuria kohti.

”He siis kuolivat tuonne?”

”Nälkään ja janoon”, Une sanoi.

Leo valaisi taskulampulla kasvojaan ja irvisti.

”Huu. He ovat siellä vieläkin”, hän sanoi kumealla äänellä.

”Älä viitsi puhua tuollaisia”, Cecilia pyysi. ”Mennään takaisin ulos.”

”Mennään vähän matkaa vielä.” Leo nauroi ja lähti edeltä.

Toinen käytävä kääntyi vasemmalle ja laajeni suureksi luolaksi. Osa katon tukiparruista näytti voivan romahtaa millä hetkellä tahansa. Cecilia valaisi kiviseinässä olevaa ovea.

”Varastopaikka”, Leo ilmoitti ja lähti ovea kohti, mutta ennen kuin hän ehti sen luo, hän kompastui johonkin ja kaatui. Reppu lensi pään yli ja hänen allaan rasahti.